

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 22. septembra 2016 *

„Predhodno odločanje — Direktiva 2000/13/ES — Označevanje in oglaševanje živil — Člen 1(3)(b) — Pojem ‚predpakirano živilo‘ — Člen 2 — Obveščanje in varstvo potrošnikov — Člen 3(1), točka 8 — Kraj porekla ali izvora živila — Člen 13(1) — Označevanje predpakiranih živil — Člen 13(4) — Embalaže ali posode, katerih največja površina je manjša od 10 cm² — Direktiva 2001/110/ES — Člen 2, točka 4 — Navedba države oziroma držav porekla medu — Posamezna porcijska pakiranja medu, zapakirana v karton in dobavljena obratoma javne prehrane — Posamezna porcijska pakiranja, ki se prodajajo ločeno ali se končnemu potrošniku ponujajo v pripravljenih obrokih, ki se prodajajo po pavšalni ceni — Označba države oziroma držav porekla tega medu“

V zadevi C-113/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (višje upravno sodišče dežele Bavarska, Nemčija) z odločbo z dne 11. februarja 2015, ki je prispela na Sodišče 6. marca 2015, v postopku

Breitsamer und Ulrich GmbH & Co. KG

proti

Landeshauptstadt München

ob udeležbi

Landesanstalt für Bayern,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, D. Šváby, J. Malenovský, M. Safjan (poročevalec) in M. Vilaras, sodniki,

generalna pravobranilka: E. Sharpston,

sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 28. januarja 2016,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Breitsamer und Ulrich GmbH & Co. KG M. Kraus, odvetnik,

— za Landeshauptstadt München S. Groth in K. Eichhorn, agenta,

* Jezik postopka: nemščina.

— za Landesanstalt für Verbraucherschutz Bayern R. Käß, Oberlandesanwalt,
— za Evropsko komisijo S. Grünheid, K. Herbout-Borczak in K. Skelly, agentke,
po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 5. aprila 2016
izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 1(3)(b) Direktive 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. marca 2000 o približevanju zakonodaje držav članic o označevanju, predstavljanju in oglaševanju živil (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 5, str. 75) in člena 2(2)(e) Uredbe (EU) št. 1169/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom, spremembah uredb (ES) št. 1924/2006 in (ES) št. 1925/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Komisije 87/250/EGS, Direktive Sveta 90/496/EGS, Direktive Komisije 1999/10/ES, Direktive 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Komisije 2002/67/ES in 2008/5/ES in Uredbe Komisije (ES) št. 608/2004 (UL 2011, L 304, str. 18).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Breitsamer und Ulrich GmbH & Co. KG in Landeshauptstadt München (mesto München, Nemčija) glede obveznosti, da se na vsakem posameznem porcijskem pakiranju medu, ki so zapakirana skupaj v pakete in poslana obratom javne prehrane, navede država izvora tega medu, če se ta porcijska pakiranja prodajajo ločeno ali se končnemu potrošniku ponujajo v pripravljenih obrokih, ki se prodajajo po pavšalni ceni.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2000/13

- 3 V uvodnih izjavah od 4 do 6, 8, 14 in 15 Direktive 2000/13 je bilo navedeno:
„(4) S to direktive je treba določiti splošna pravila Skupnosti, ki se uporabljajo horizontalno za vsa živila, dana v promet.
(5) Posebna pravila, ki se uporabljajo vertikalno samo za določena živila, je treba določiti v okviru predpisov za te izdelke.
(6) Vsaka ureditev označevanja živil mora predvsem obveščati in varovati potrošnika.
[...]
(8) Podrobno označevanje, še posebej navajanje natančne narave in značilnosti izdelka, ki omogoča potrošniku izbiro ob polnem poznavanju dejstev, je zato najbolj smotno, ker ustvarja najmanj ovir za prost promet.
[...]

- (14) Pravila o označevanju morajo tudi prepovedati uporabo informacij, ki bi kupca zavedle ali živilom pripisovale zdravilne lastnosti. Za učinkovitost te prepovedi jo je treba raztegniti tudi na predstavitev in oglaševanje živil.
- (15) Za lažje trgovanje med državami članicami se lahko predvidi, da se na stopnjah pred prodajo končnemu potrošniku na zunanji embalaži prikažejo samo navedbe o bistvenih značilnostih, določene, za predpakirana živila obvezne navedbe pa se prikažejo samo na komercialnih dokumentih za to živilo.“

4 Člen 1 te direktive je določal:

„1. Ta direktiva velja za označevanje živil, ki se dostavijo končnemu potrošniku in določene vidike v zvezi z njihovo predstavitvijo in oglaševanjem.

2. Ta direktiva velja tudi za živila za oskrbo restavracij, bolnišnic, menz in drugega podobnega masovnega gostinstva (v nadaljevanju: ‚obradi javne prehrane‘).

3. Za namene te direktive

- (a) ‚označevanje‘ pomeni vse navedbe, oznake, blagovne znamke, slikovno gradivo ali simbole v zvezi z živilom, ki se namestijo na kakršnokoli vrsto embalaže, dokument, obvestilo, etiketo, obroček ali vratno etiketo, ki spremlja ali se nanaša na tako živilo;
- (b) ‚predpakirano živilo‘ pomeni vsako posamezno enoto, ki se kot taka predstavlja končnemu potrošniku in obratom javne prehrane ter jo sestavlja živilo in embalaža, v katero je bilo dano, preden se ponudi v prodajo, ne glede na to, ali ta embalaža povsem ali samo deloma zapira živilo, vendar v vsakem primeru na tak način, da vsebine ni možno spremeniti, ne da bi embalažo odprli ali spremenili.“

5 Člen 2(1)(a)(i) te direktive je določal:

„Označevanje in uporabljene metode ne smejo:

- (a) biti taki, da bi lahko zavedli potrošnika, predvsem:
 - (i) glede značilnosti živila in zlasti njegove narave, identitete, lastnosti, sestave, količine, trajnosti, porekla ali izvora, načina proizvodnje ali pridelave;“.

6 Člen 3(1), točka 8, te direktive je določal:

„V skladu s členi od 4 do 17 in ob upoštevanju izjem, ki so v njih predvidene, vsebuje oznaka živil samo naslednje obvezne navedbe:

[...]

- (8) kraj porekla ali izvora, kadar bi lahko potrošnik brez te navedbe bil v zmoti glede pravega porekla ali izvora živila;“.

7 Člen 4(2) Direktive 2000/13 je določal:

„Predpisi Skupnosti, ki veljajo za posebej navedena živila in ne za živila na splošno, lahko zahtevajo poleg navedb iz člena 3 še nadaljnje obvezne navedbe.

[...]“

8 Člen 8(2)(c) te direktive je določal:

„Kjer predpakirana enota sestoji iz dveh ali več posameznih predpakiranih enot, ki vsebujejo enako količino enakega izdelka, se neto količina navede z neto količino, vsebovano v vsakem posameznem paketu, in skupnim številom teh paketov. Navedba teh podrobnosti pa seveda ni obvezna, kjer je od zunaj skupno število posameznih paketov jasno razvidno in se jih da zlahka prešteti in je zlahka vidna vsaj ena navedba neto količine, vsebovane v vsakem posameznem paketu.“

9 Člen 13(1) in (4) te direktive je določal:

„1.

(a) Pri predpakiranih živila se navedbe, predvidene v členih 3 in 4(2), pojavijo na predpakiranju ali označbi, ki je pritrjena nanj.

(b) Ne glede na točko (a) in brez poseganja v predpise Skupnosti o nazivnih količinah, je, kadar so predpakirana živila:

- namenjena končnemu potrošniku, vendar tržena na stopnji pred prodajo končnemu potrošniku in kjer na tej stopnji ne gre za prodajo obratom javne prehrane,
- namenjena za dobavo obratom javne prehrane za pripravo, obdelavo, razdelitev ali rezanje,

treba navedbe, navedene v členih 3 in 4(2), navesti samo v komercialnih dokumentih, ki se nanašajo na živila, kjer je mogoče zagotoviti, da ti dokumenti, ki vsebujejo vse navedbe za označevanje, spremljajo živila, na katera se nanašajo, ali so bili poslani pred ali v sočasno z dobavo.

(c) v primeru, navedenem v točki (b), se navedbe iz člena 3(1), točka 1, 5 in 7, in po potrebi člena 10, pojavijo tudi na zunanji embalaži, v kateri so živila predstavljena za trženje.

[...]

4. Pri steklenicah za ponovno uporabo, ki so neizbrisno označene in zaradi tega nimajo etikete, obročka ali vratne etikete ter embalažah ali posodah, katerih največja površina je manjša od 10 cm², so potrebne samo navedbe iz člena 3(1), točke 1, 4 in 5.

[...]“

10 Člen 14 te direktive je določal:

„Pri živilih, ponujenih za prodajo končnemu potrošniku ali obratom javne prehrane v nepredpakirani obliki ali pakiranih na mestu prodaje na željo kupca ali predpakiranih za neposredno prodajo, države članice sprejmejo podrobna pravila o načinu, na katerega je treba prikazati navedbe iz členov 3 in 4(2).

Lahko se odločijo, da teh navedb, v celoti ali deloma, ne predpišejo kot obveznih, če je zagotovljena obveščenost kupca.“

11 V skladu s členom 53(1) Uredbe št. 1169/2011 je bila Direktiva 2000/13 razveljavljena z učinkom od 13. decembra 2014.

Direktiva 2001/110/ES

- 12 V uvodni izjavi 5 Direktive Sveta 2001/110/ES z dne 20. decembra 2001 o medu (UL 2002, L 10, str. 47) je navedeno:

„Uporabljajo se splošne določbe o označevanju, opredeljene v Direktivi [2000/13], ob upoštevanju nekaterih pogojev. Zaradi tesne zveze med kakovostjo medu in njegovim izvorom je treba nujno zagotoviti popolne podatke o teh zadevah tako, da potrošnik ni zaveden glede kakovosti proizvoda. Zaradi upoštevanja posebnega interesa potrošnika glede geografskih značilnosti medu in popolne jasnosti v zvezi s tem je treba na označbi navesti državo porekla, kjer je bil med proizveden.“

- 13 Člen 1 Direktive 2001/110 določa:

„Ta direktiva velja za proizvode, opredeljene v Prilogi I. Proizvodi morajo ustrezati zahtevam iz Priloge II.“

- 14 Člen 2 te direktive določa:

„Direktiva [2000/13] velja za proizvode, opredeljene v Prilogi I, ob upoštevanju naslednjih pogojev:

1. izraz ‚med‘ se uporablja le za proizvode, opredeljene v Prilogi I, točka 1, in se uporablja v prometu za poimenovanje navedenih proizvodov;

[...]

4. (a) Država oziroma države porekla, kjer je bil med pridelan, morajo biti navedene na označbi.

Vendar se lahko, če je med po poreklu iz več kakor ene države članice ali tretje države, navedena oznaka nadomesti z eno izmed naslednjih oznak:

- ‚mešanica medu iz držav članic ES‘,
- ‚mešanica medu iz držav, ki niso članice ES‘,
- ‚mešanica medu iz držav članic ES in držav, ki niso članice ES‘.

- (b) Za namene Direktive [2000/13] in zlasti členov 13, 14, 16 in 17 Direktive se šteje, da so podatki, ki jih je treba navesti v skladu s pododstavkom (a), podatki iz člena 3 navedene direktive.“

- 15 Priloga I k Direktivi 2001/110 je naslovljena „Imena, opis proizvodov in opredelitev pojmov“.

Nemško pravo

Uredba o medu

- 16 Člen 3(4) in (5) Honigverordnung (uredba o medu) z dne 16. januarja 2004 (BGBl. 2004 I, str. 92), v različici, ki se uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari (v nadaljevanju: uredba o medu), določa:

„4. Poleg označb, ki se zahtevajo z [Lebensmittel-Kennzeichnungsverordnung (uredba o označevanju živil) z dne 15. decembra 1999 (BGBl. 1999 I, str. 2464, v nadaljevanju: uredba o označevanju živil)], morajo biti proizvodi, našteti v prilogi 1, označeni z naslednjimi podatki, ki morajo biti navedeni v skladu z odstavkom 5:

1. Država oziroma države porekla, kjer je bil med pridelan; vendar se lahko, če je med po poreklu iz več kakor ene države, navedena oznaka nadomesti z eno izmed naslednjih oznak, kot je primerno:
 - (a) ‚mešanica medu iz držav članic ES‘,
 - (b) ‚mešanica medu iz držav, ki niso članice ES‘,
 - (c) ‚mešanica medu iz držav članic ES in držav, ki niso članice ES‘,

[...]

(5) [...] Poleg tega za način označevanja v skladu z odstavkom 4 ustrezno velja člen 3(3), prvi in drugi stavek ter prvi del tretjega stavka, in (4) uredbe o označevanju živil.“

- 17 Člen 4(3) uredbe o medu prepoveduje trženje proizvodov, ki niso opremljeni z označbo, ki se zahteva s členom 3(4) te uredbe.

Uredba o označevanju živil

- 18 Člen 1(1) uredbe o označevanju živil določa:

„Ta uredba se nanaša na označevanje predpakiranih živila v smislu člena 42(1) [Gesetz über das Inverkehrbringen und die Bereitstellung von Messgeräten auf dem Markt, ihre Verwendung und Eichung sowie über Fertigpackungen (zakon o trženju in zagotavljanju merilnih instrumentov na trgu, njihovi uporabi in kalibraciji ter predpakiranju) z dne 25. julija 2013 (BGBl. 2013 I, str. 2722)], ki so namenjena za prodajo potrošnikom [člen 3(4) Lebensmittel- und Futtermittelgesetzbuch (zakonik o živilih in krmi)]. Za potrošnika se štejejo tudi restavracije, obrati javne prehrane in podjetja, v kolikor živila uporabljajo znotraj njihovega objekta.“

- 19 Člen 3(3) in (4) te uredbe določa:

„3. Označbe iz odstavka 1 morajo biti na predpakiranju ali na etiketi, pritrjeni na predpakiranje, na vidnem mestu v nemškem jeziku, enostavno razumljive, jasno čitljive in neizbrisne. Označbe iz odstavka 1 se lahko navedejo tudi v drugem enostavno razumljivem jeziku, če to ne omejuje informacij, ki se zagotovijo potrošniku. Ne sme se jih zakriti ali ločiti z drugimi označbami ali grafičnimi elementi; označbe iz odstavkov 1, točka 1, 4 in 5, in označbe količin iz člena 43(1) zakona o trženju in zagotavljanju merilnih instrumentov na trgu, njihovi uporabi in kalibraciji ter predpakiranju se navedejo v istem vidnem polju.

4. Z odstopanjem od odstavka 3

1. so lahko označbe iz odstavka 1, ki se nanašajo na:
 - (a) posamezni pripravljeni obroki, ki so namenjene oskrbi obratov javne prehrane,

- (b) predpakiranja, ki se tržijo pod imenom ali trgovskim imenom prodajalca, ki ima ob dobavi tega predpakiranja sedež v državi članici Evropske unije ali v drugi državi, ki je podpisnica Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru,
- (c) predpakirana živila, ki so namenjena dobavi potrošniku v smislu člena 1(1), drugi stavek, za pripravo, obdelavo, razdelitev ali rezanje [...]

[...]

navedene na komercialnih dokumentih, ki se nanašajo na živila, če je mogoče zagotoviti, da ti dokumenti, ki vsebujejo vse navedbe za označevanje, spremljajo živila, na katera se nanašajo, ali so bili poslani pred ali sočasno z dobavo. V primerih, navedenih v točkah (1)(b) in (1)(c) se navedbe iz člena odstavka 1, točke 1, 2 in 4, navedejo tudi na zunanji embalaži živil. V primeru iz odstavka 2, točka 3, se označbe iz odstavka 1, točki 1 in 4, ne smejo navesti v istem oknu.“

Zakon o trženju in zagotavljanju merilnih instrumentov na trgu, njihovi uporabi in kalibraciji ter predpakiranju

- 20 „Predpakiranje“ je v členu 42(1) zakona o trženju in zagotavljanju merilnih instrumentov na trgu, njihovi uporabi in kalibraciji ter predpakiranju opredeljeno kot embalaža kakršne koli vrste, v katero se v odsotnosti kupca zapakira in zapre proizvod, tako da količine pakiranega proizvoda brez odpiranja ali bistvene spremembe embalaže ni mogoče spremeniti.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 21 Družba Breitsamer und Ulrich, ki je v Uniji dejavna na področju proizvodnje in točenja medu, med drugim trži živilo, imenovano „Breitsamer Imkergold“ (v nadaljevanju: zadevni med). Pri tem se skupaj zapakira 120 posameznih porcijskih pakiranj istovrstnega medu po 20 gramov, to je lončkov, zaprtih z zavarjenim pokrovom iz aluminija (v nadaljevanju: posamezno porcijsko pakiranje zadevnega medu). Teh 120 porcijskih pakiranj se vstavi v karton, ki ga to podjetje zapre in v tej obliki proda obratom javne prehrane.
- 22 Na tem kartonu so navedeni obvezni podatki o tem živilu, kot to določata direktivi 2000/13 in 2001/110, med drugim država porekla medu. Na posameznem porcijskem pakiranju zadevnega medu država porekla medu ni navedena.
- 23 Mesto München je 30. oktobra 2012 poslovodji družbe Breitsamer und Ulrich naložilo globo zaradi kršenja zakonskih obveznosti označevanja, določenih v uredbi o medu, ker je to podjetje v prvem polletju leta 2011 tržilo posamezna porcijska pakiranja medu, ki niso vsebovala navedbe države porekla tega medu.
- 24 Družba Breitsamer und Ulrich je 5. novembra 2012 na Verwaltungsgericht München (upravno sodišče v Münchnu, Nemčija) naslovila tožbo, s katero je želela doseči ugotovitev, da s tem, da na vsaki posamezni porciji zadevnega medu ni navedla države porekla tega medu, ni kršila uredbe o medu. Sodišče je s sodbo z dne 25. septembra 2013 to tožbo zavrnilo.
- 25 Družba Breitsamer und Ulrich se je zoper to sodbo pritožila na Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (višje upravno sodišče dežele Bavarska, Nemčija), pri čemer je navajala, da posamezna porcijska pakiranja zadevnega medu niso „predpakirana živila“ v smislu uredbe o označevanju živil, v različici, ki se uporablja za dejstva v postopku v glavni stvari. Pri tem naj namreč ne bi šlo za posamezno prodajno enoto, ker se ta porcijska pakiranja v kartonu dobavljajo obratom javne prehrane, ki teh posameznih porcijskih pakiranj ne prodajajo.

- 26 Družba Breitsamer und Ulrich se sklicuje tudi na dokument z naslovom „Vprašanja in odgovori o uporabi Uredbe (EU) št. 1169/2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom“ z dne 31. januarja 2013, ki ga je pripravila delovna skupina pri Generalnem direktoratu Evropske komisije za zdravje in potrošnike, sestavljena iz strokovnjakov držav članic (v nadaljevanju: dokument skupine strokovnjakov). V točki 2.1.3 tega dokumenta, ki je objavljen na spletnem mestu Komisije, je navedeno, da je treba „zaradi različnih vrst dostave živil do potrošnika v obratih javne prehrane [...] opozoriti, da porcijski lončki (npr. marmelada, med, gorčica), ki jih obrati javne prehrane ponudijo strankam kot del obroka, ne veljajo kot prodajna enota. Zato v teh primerih zadostuje, da so podatki navedeni na skupni embalaži“.
- 27 Družba Breitsamer und Ulrich nazadnje poudarja, da označevanje posameznih porcijskih pakiranj medu, ki jih proizvajajo druga podjetja oziroma ki izvirajo iz drugih držav članic, ki niso Zvezna republika Nemčija, ni bilo predmet postopkov, čeprav ta porcijska pakiranja niso vsebovala navedbe države porekla tega medu.
- 28 Landesanstalt für Lebensmittelsicherheit Bayern (pravobranilstvo dežele Bavarska, Nemčija), ki je stranka v postopku v glavni stvari, trdi, da je namen prava Unije potrošniku zagotoviti kar najbolj popolno informacijo o živilih, ki se mu ponujajo, in da posamezna porcijska pakiranja zadevnega medu zaradi tega, ker so skupaj zapakirana v karton, ki je zaprt, ne izgubijo lastnosti „predpakiranega“ blaga.
- 29 Po mnenju predložitvenega sodišča se za zadevni med uporablja priloga I k uredbi o medu, s katero je bila v nemško pravo prenesena Direktiva 2001/110.
- 30 V teh okoliščinah je Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (višje upravno sodišče dežele Bavarska) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali gre pri porcijskih pakiranjih medu, ki so pakirana v embalaži, ki vsebuje vse elemente označbe – vključno z navedbo države porekla – in ki naj se ne bi kot taka prodajala posamezno končnemu uporabniku in obratom javne prehrane, za ‚predpakirano živilo‘ v smislu člena 1(3)(b) Direktive 2000/13 ter člena 2(2)(e) Uredbe št. 1169/2011, za katero velja obveznost označevanja, ali pa takšna porcijska pakiranja medu niso predpakirana živila, za katera velja obveznost označevanja, ker ne gre za prodajne enote?
 2. Ali je treba na prvo vprašanje odgovoriti drugače, če se ta porcijska pakiranja v obratih javne prehrane ponujajo ne le v pripravljenih obrokih, ki se plačujejo pavšalno, temveč se prodajajo tudi posamezno?“

Vprašanja za predhodno odločanje

- 31 Z vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1(3)(b) Direktive 2000/13 razlagati tako, da je treba vsako posamezno porcijsko pakiranje medu v lončku, zaprtem z zavarjenim pokrovom iz aluminija, ki so skupaj zapakirana v karton in dobavljena obratom javne prehrane, šteti za „predpakirano živilo“, če ti obrati ta porcijska pakiranja prodajajo ločeno ali jih končnemu potrošniku ponujajo kot del pripravljenih obrokov, ki se prodajajo po pavšalni ceni.
- 32 Uvodoma je treba ugotoviti, da se v skladu z besedilom vprašanj, ki ju je postavilo predložitveno sodišče, posamezna porcijska pakiranja zadevnega medu lahko v obratih javne prehrane prodajajo končnemu potrošniku ločeno, čemur družba Breitsamer und Ulrich oporeka.
- 33 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča za vprašanja v zvezi z razlago prava Unije, ki jih nacionalna sodišča zastavijo v pravnem in dejanskem okviru, ki so ga pristojna opredeliti sama in katerega pravilnosti Sodišče ne preizkuša, velja domneva upoštevnosti. Predlog nacionalnega sodišča Sodišče

lahko zavrne, samo če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (glej sodbi z dne 5. decembra 2006, Cipolla in drugi, C-94/04 in C-202/04, EU:C:2006:758, točka 25, in z dne 7. aprila 2016, KA Finanz, C-483/14, EU:C:2016:205, točka 41).

- 34 Navedene domneve upoštevnosti ni mogoče zavrniti zgolj na podlagi okoliščine, da ena od strank iz postopka v glavni stvari izpodbija posamezna dejstva, katerih pravilnosti Sodišče ne preverja in od katerih je odvisna opredelitev predmeta tega spora (glej sodbi z dne 5. decembra 2006, Cipolla in drugi, C-94/04 in C-202/04, EU:C:2006:758, točka 26, in z dne 14. aprila 2016, Polkomtel, C-397/14, EU:C:2016:256, točka 38).
- 35 V tej zadevi je vprašanje, ali se posamezna porcijska pakiranja zadevnega medu prodajajo tudi ločeno, dejansko vprašanje, ki se nanaša na zadevo v glavni stvari in za katerega preverjanje Sodišče ni pristojno.
- 36 Na vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je postavilo Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (višje upravno sodišče dežele Bavarska) je treba odgovoriti ob upoštevanju teh okoliščin. Ob tem pa je treba ugotoviti, da v zvezi z Uredbo št. 1169/2011 Sodišče ne razpolaga z dejanskimi in pravnimi okoliščinami, ki bi bile potrebne, da bi lahko z vidika te uredbe koristno odgovorilo na postavljene vprašanji.
- 37 V skladu s členom 1(3)(b) Direktive 2000/13 pomeni izraz „predpakirano živilo“ v smislu te direktive vsako posamezno prodajno enoto, ki se v nespremenjeni obliki predstavlja končnemu potrošniku in obratom javne prehrane ter jo sestavlja živilo in embalaža, v katero je bilo dano, preden se da v prodajo, ne glede na to, ali ta embalaža povsem ali samo deloma zapira živilo, vendar vsekakor tako, da vsebine ni možno spremeniti, ne da bi se embalaža odprla ali spremenila.
- 38 Člen 13(1)(a) te direktive določa, da je treba pri predpakiranih živilih navedbe, določene v členih 3 in 4(2) te direktive, navesti na predpakiranju ali na označbi, ki je pritrjena nanj.
- 39 V zvezi s tem člen 3(1), točka 8, te direktive določa, da med te navedbe spadata kraj porekla ali izvora, kadar bi lahko bil potrošnik brez te navedbe v zmoti glede pravega porekla ali izvora živila.
- 40 V uvodnih izjavah 4 in 5 Direktive 2000/13 je navedeno, da je treba s to direktivo določiti splošna pravila, ki se uporabljajo horizontalno za vsa živila, dana v promet, posebna pravila, ki se uporabljajo vertikalno samo za določena živila, pa je treba določiti v okviru predpisov za te izdelke.
- 41 Ugotoviti je treba, da Direktiva 2001/110 vsebuje taka posebna pravila za med. Ta direktiva namreč, kot določa njen člen 1, velja za proizvode, opredeljene v njeni prilogi I. V tej zadevi ni sporno, da je tak proizvod tudi zadevni med.
- 42 Vendar pa člen 2, prvi stavek, Direktive 2001/110 določa, da se Direktiva 2000/13 za proizvode, navedene v Prilogi I k tej direktivi, uporablja ob upoštevanju nekaterih pogojev. Člen 2, točka 4(a), Direktive 2001/110 v bistvu določa, da se za namene Direktive 2000/13 in, med drugim, členov 13 in 14, navedba porekla medu šteje za navedbo v smislu člena 3 zadnje navedene direktive.
- 43 Te določbe so pojasnjene z uvodno izjavo 5 Direktive 2001/110, v kateri je navedeno, da se „splošne določbe o označevanju, opredeljene v Direktivi [2000/13 uporabljajo] ob upoštevanju nekaterih pogojev. Zaradi tesne zveze med kakovostjo medu in njegovim izvorom je treba nujno zagotoviti popolne podatke o teh zadevah tako, da potrošnik ni zaveden glede kakovosti proizvoda. Zaradi upoštevanja posebnega interesa potrošnika glede geografskih značilnosti medu in popolne jasnosti v zvezi s tem je treba na označbi navesti državo porekla, kjer je bil med proizveden.“

- 44 Iz kombinacije teh dveh direktiv tako izhaja, da mora biti navedba države porekla pri proizvodu, za katerega se uporablja Direktiva 2001/110, nujno na predpakiranju ali na označbi, ki je pritrjena na predpakiranje, ker opustitev te navedbe pri potrošniku vsekakor povzroči zmoto glede porekla ali dejanskega izvora tega medu v smislu člena 3(1), točka 8, Direktive 2000/13.
- 45 Poleg tega je v členu 1(2) te direktive pojasnjeno, da se ta uporablja tudi za živila, namenjena oskrbi restavracij, bolnišnic, menz in drugih podobnih obratov javne prehrane, skupaj imenovanih „obrati javne prehrane“. V tem primeru so se, kot to izhaja iz predložitvene odločbe, posamezna porcijska pakiranja zadevnega medu, zapakirana skupaj v karton, dobavljala takim obratom javne prehrane.
- 46 Vendar pa je treba preveriti, ali se lahko v okoliščinah, kakršne so v zadevi v glavni stvari, uporabijo izjeme iz člena 13(1)(b) ali iz člena 14 Direktive 2000/13.
- 47 Na prvem mestu, člen 13(1)(b), prva in druga alineja, te direktive določa, prvič, da kadar so predpakirana živila namenjena končnemu potrošniku, vendar se tržijo na stopnji pred prodajo končnemu potrošniku, in kadar na navedeni stopnji ne gre za prodajo obratom javne prehrane, in drugič, kadar so predpakirana živila namenjena za dobavo obratom javne prehrane za pripravo, predelavo, razdelitev ali rezanje, je treba navedbe, navedene v členih 3 in 4(2), navesti samo v komercialnih dokumentih, ki se nanašajo na živila, za katera je mogoče zagotoviti, da ti dokumenti, ki vsebujejo vse navedbe za označevanje, spremljajo živila, na katera se nanašajo, ali so bili poslani pred ali sočasno z dobavo.
- 48 Vendar pa je treba ugotoviti, da teh določb v okoliščinah, kakršne so v zadevi v glavni stvari, ni mogoče uporabiti. Kot namreč izhaja iz predložitvene odločbe, družba Breitsamer und Ulrich posamezna porcijska pakiranja zadevnega medu ponuja v lončku, zaprtem z zavarjenim pokrovom iz aluminija, obrat javne prehrane, ki so mu so bila dobavljena, pa jih v nespremenjeni obliki ponuja končnemu potrošniku.
- 49 Zato, prvič, čeprav se ta porcijska pakiranja, ki so namenjena končnemu potrošniku, tržijo na stopnji pred prodajo temu potrošniku, pa se ta pakiranja prodajajo obratom javne prehrane, kar izključuje primer iz člena 13(1)(b), prva alineja, Direktive 2000/13. Drugič, zadevni med ni namenjen za dobavo obratom javne prehrane za pripravo, obdelavo, razdelitev ali rezanje v smislu člena 13(1)(b), druga alineja, te direktive.
- 50 Na drugem mestu, člen 14 Direktive 2000/13 določa, da pri živilih, ponujenih za prodajo končnemu potrošniku ali obratom javne prehrane v nepredpakirani obliki ali pakiranih na mestu prodaje na željo kupca ali predpakiranih za neposredno prodajo, države članice sprejmejo podrobna pravila o načinu, na katerega je treba prikazati navedbe iz členov 3 in 4(2) te direktive in se lahko odločijo, da teh navedb, v celoti ali deloma, ne predpišejo kot obveznih, če je zagotovljena obveščenost kupca.
- 51 V tej zadevi ni sporno, da posamezna porcijska pakiranja zadevnega medu niso pakirana na mestu prodaje na željo kupca ali predpakirana za neposredno prodajo, tako da položaji, ki jih ureja ta člen 14, niso upoštevni.
- 52 Vendar pa je v položaju, ki ga ureja člen 13(1)(a) Direktive 2000/13, obveznost označbe posameznih porcijskih pakiranj medu, kakršna so v postopku v glavni stvari, to je obveznost, da se nanje v skladu s členom 2, točka 4(a) Direktive 2001/110 pritrdi navedba države ali držav porekla tega medu, odvisna od vprašanja, ali se ta porcijska pakiranja štejejo za „predpakirana živila“ v smislu člena 1(3)(b) Direktive 2000/13.

- 53 V zvezi s tem iz člena 8(2)(c) Direktive 2000/13 izhaja, da lahko predpakirana enota sestoji iz dveh ali več posameznih predpakiranih enot. Zato dejstvo, da je skupne kartone, v katere so zapakirana posamezna porcijska pakiranja zadevnega medu, mogoče opredeliti za predpakiranja, še ne pomeni, da ta posamezna porcijska pakiranja ne morejo biti „predpakirana živila“ v smislu člena 1(3)(b) Direktive 2000/13.
- 54 V tem primeru posamezna porcijska pakiranja medu, kakršna so v postopku v glavni stvari, izpolnjujejo več pogojev za opredelitev za „predpakirana živila“ iz člena 1(3)(b) Direktive 2000/13.
- 55 Kot namreč izhaja iz dejanskega stanja, ki je opisano v točki 48 te sodbe, prvič, so posamezna porcijska pakiranja zadevnega medu namenjena temu, da se jih v nespremenjeni obliki predstavi končnemu potrošniku, potem ko je obrat javne prehrane, ki mu je bil karton namenjen, ta karton odprl, in drugič, so bila ta porcijska pakiranja zapakirana, preden se jih je namenilo za prodajo, njihova embalaža pa jih je popolnoma zapirala, tako da vsebine ni bilo mogoče spremeniti, ne da bi se embalaža odprla ali spremenila.
- 56 Vendar pa je treba ugotoviti, da so med različnimi jezikovnimi različicami člena 1(3)(b) Direktive 2000/13 razlike.
- 57 Med drugim so v angleškem („any single item“) in poljskem jeziku („każd(a) pojedyncz(a) sztuk(a)“ uporabljenih izrazi, ki kažejo na to, da gre za eno stvar, brez drugih opredelilnih elementov. Po drugi strani pa se druge jezikovne različice iste določbe, kot so španska („la unidad de venta“), nemška („die Verkaufseinheit“) ali francoska („l'unité de vente“), sicer prav tako nanašajo na eno stvar, vendar pa dodajajo tudi pojem „prodaja“.
- 58 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča se formulacija določbe prava Unije, ki se uporablja v eni od jezikovnih različic, ne more uporabiti kot edina podlaga za razlago te določbe oziroma ne more imeti prednosti pred drugimi jezikovnimi različicami. Določbe prava Unije je treba namreč razlagati in uporabljati enotno ob upoštevanju različic v vseh jezikih Unije. Če so med jezikovnimi različicami besedila prava Unije razlike, je treba zadevno določbo razlagati glede na splošno sistematiko in namen ureditve, katere del je (sodbe z dne 27. marca 1990, Cricket St Thomas, C-372/88, EU:C:1990:140, točki 18 in 19; z dne 15. novembra 2012, Kurcums Metal, C-558/11, EU:C:2012:721, točka 48, in z dne 17. marca 2016, Kødbranchens Fællesråd, C-112/15, EU:C:2016:185, točka 36).
- 59 V zvezi s splošno sistematiko Direktive 2000/13 je treba ugotoviti, da med različnimi jezikovnimi različicami člena 1(3)(b) te direktive sicer obstajajo razlike, vendar pa ta določba vsekakor omenja „prodajo“, in sicer v španskem („puesto a la venta“), nemškem („vor dem Feilbieten“), angleškem („being offered for sale“), francoskem („présentation à la vente“) in poljskem jeziku („oferowanie na sprzedaż“).
- 60 Člen 13(1) te direktive, ki se nanaša na predpakirana živila, prav tako omenja „prodajo“ živil. Enako se tudi člen 14 Direktive 2000/13 nanaša na položaj, ko so živila ponujena za prodajo končnemu potrošniku ali obratom javne prehrane v nepredpakirani obliki.
- 61 Poleg tega se druge določbe te direktive nanašajo na „kupca“. Poleg omenjenega člena 14 člen 2(1)(a)(i) te direktive določa, da označevanje in uporabljene metode ne smejo biti taki, da bi lahko zavedli „potrošnika [kupca]“, predvsem glede značilnosti živila, med katere spada tudi njegovo poreklo ali izvor.
- 62 Zato iz splošne sistematike Direktive 2000/13 izhaja, da se, ob upoštevanju ostalih pogojev, določenih v členu 1(3)(b) te direktive, obveznost označevanja iz člena 13(1) te direktive nanaša na živila, ki se v nespremenjeni obliki predstavljajo končnemu potrošniku in obratom javne prehrane.

- 63 Do takega položaja pride v primeru ločene prodaje posameznega porcijskega pakiranja medu, kakršno je v postopku v glavni stvari, končnemu potrošniku, na primer v restavraciji ali menzi.
- 64 Za tak položaj gre tudi, če so ta porcijska pakiranja del pripravljenega obroka, ki se prodaja po pavšalni ceni, na primer kot del menija, ki ga pripravi obrat javne prehrane, ali kot jed, ki je na voljo v hotelskem bifeju.
- 65 Kot je namreč generalna pravobranilka navedla v točki 54 sklepnih predlogov, ta pavšalna cena krije vse blago in storitve, potrebne za dobavo tega obroka, tako da zajema različne sestavine tega obroka in lahko vključuje tudi posamezna porcijska pakiranja medu, kakršna so v postopku v glavni stvari.
- 66 To razlago člena 1(3)(b) Direktive 2000/13 potrjuje tudi namen te direktive.
- 67 Iz uvodne izjave 6 te direktive in iz njenega člena 2 namreč izhaja, da je bila navedena direktiva zasnovana v skrbi za obveščanje in varovanje končnega potrošnika živil, zlasti glede narave, identitete, lastnosti, sestave, količine, trajnosti, porekla ali izvora in načina proizvodnje ali pridelave teh proizvodov (sodba z dne 23. novembra 2006, Lidl Italia, C-315/05, EU:C:2006:736, točka 47 in navedena sodna praksa).
- 68 Kot je v zvezi s tem navedeno v uvodni izjavi 8 Direktive 2000/13, podrobno označevanje, še posebej navajanje natančne narave in značilnosti izdelka, potrošniku omogoča izbiro ob polnem poznavanju dejstev.
- 69 V skladu s to direktivo mora imeti zato potrošnik pravilne, nepristranske in objektivne informacije, ki ga ne zavajajo (v tem smislu glej sodbo z dne 4. junija 2015, Teekanne, C-195/14, EU:C:2015:361, točka 32 in navedena sodna praksa).
- 70 Kot pa je bilo navedeno v točki 43 te sodbe, iz uvodne izjave 5 Direktive 2001/110 izhaja, da je treba zaradi upoštevanja posebnega interesa potrošnika glede geografskih značilnosti medu in popolne jasnosti v zvezi s tem na označbi navesti državo porekla, v kateri je bil med proizveden.
- 71 Taka označba na posameznih porcijskih pakiranjih medu, kakršna so v postopku v glavni stvari, ko gre za odločitev o ločenem nakupu ali zaužitju tega medu, kadar se ta porcijska pakiranja ponujajo kot sestavni ali izbirni del pripravljenega obroka, ki se prodaja po pavšalni ceni, torej prispeva k temu, da lahko končni potrošnik svojo odločitev sprejme ob popolnem poznavanju dejstev.
- 72 Dodati je treba, da so v skladu s členom 13(4) Direktive 2000/13 pri embalažah ali posodah, katerih največja površina je manjša od 10 cm², potrebne samo navedbe iz člena 3(1), točke 1, 4 in 5, te direktive. Zato v takem primeru navedba države porekla, ki je omenjena v točki 8 tega člena 3(1), ni potrebna.
- 73 Vse zadevne stranke, ki so bile prisotne na obravnavi, so trdile, da je največja površina posameznega porcijskega pakiranja zadevnega medu večja od 10 cm².
- 74 Ali je ta površina dejansko večja od 10 cm², mora preveriti predložitveno sodišče. Če to ni tako, v skladu s členom 13(4) Direktive 2000/13 na posameznih porcijskih pakiranjih medu, kakršna so v postopku v glavni stvari, ni treba navesti države porekla tega medu.
- 75 Če je to tako, iz vsega, kar je bilo navedeno zgoraj, izhaja, da je vsako posamezno porcijsko pakiranje v obliki lončkov, zaprtih z zavarjenim pokrovom iz aluminija, ki ga nosilec živilske dejavnosti skupaj zapakira v karton in v tej obliki proda obratom javne prehrane, „predpakirano živilo“, zaradi česar zanj velja obveznost navedbe države porekla medu, če se ta porcijska pakiranja prodajajo ločeno ali se končnemu potrošniku ponujajo kot del pripravljenih obrokov, ki se prodajajo po pavšalni ceni.

- 76 Noben od argumentov, ki so bili navajani v prid neobstoju obveznosti označevanja posameznih porcijskih pakiranj medu, kakršna so v postopku v glavni stvari, ne more ovreči te razlage.
- 77 Po eni strani, v skladu s prvim argumentom naj bi iz dokumenta skupine strokovnjakov, omenjenega v točki 26 te sodbe, izhajalo, da posameznih lončkov medu, ki se končnemu potrošniku ponujajo kot del obroka v obratih javne prehrane, ni mogoče šteti za prodajne enote in da je zaradi tega navedba porekla tega medu potrebna le na kartonu.
- 78 Vendar pa zadostuje ugotovitev, da dokument skupine strokovnjakov ni zavezujoč. V točki 1 tega dokumenta je sicer tudi izrecno navedeno, da nima nobene uradne pravne veljave in da v primeru spora zakonodajo Unije nazadnje razlaga Sodišče.
- 79 Po drugi strani, v skladu z drugim argumentom naj bi imel nosilec živilske dejavnosti možnost, da na posamezno porcijsko pakiranje pritrdi navedbo, kot je „ločena prodaja ni dovoljena“, zaradi česar naj se, ker do ločene prodaje ne bi prišlo, označba države porekla medu na vsaki od porcijskih pakiranj z Direktivo 2000/13 ne bi zahtevala.
- 80 Vendar pa se obveznost označevanja posameznih porcijskih pakiranj medu, kakršna so v postopku v glavni stvari, kot je bilo ugotovljeno v točkah 63 in 64 te sodbe, v skladu s členom 13(1)(a) Direktive 2000/13 med drugim nanaša na položaj, ko se ta porcijska pakiranja v nespremenjeni obliki predstavljajo končnemu potrošniku v obratih javne prehrane, to je kadar se ta porcijska pakiranja prodajajo ločeno ali kadar se ponujajo kot del pripravljene jedi, ki se prodaja po pavšalni ceni.
- 81 V teh okoliščinah ni nobene razlike, če se posamezna porcijska pakiranja medu, kakršna so v postopku v glavni stvari, prodajajo ločeno ali ne.
- 82 Glede na navedeno je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člen 1(3)(b) Direktive 2000/13 razlagati tako, da je treba vsako posamezno porcijsko pakiranje medu v lončku, zaprtem z zavarjenim pokrovom iz aluminija, ki so skupaj zapakirana v karton in dobavljena obratom javne prehrane, šteti za „predpakirano živilo“, če ti obrati ta porcijska pakiranja prodajajo ločeno ali jih končnemu potrošniku ponujajo kot del pripravljenih jedi, ki se prodajajo po pavšalni ceni.

Stroški

- 83 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Člen 1(3)(b) Direktive 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. marca 2000 o približevanju zakonodaje držav članic o označevanju, predstavljanju in oglaševanju živil je treba razlagati tako, da je treba vsako posamezno porcijsko pakiranje medu v lončku, zaprtem z zavarjenim pokrovom iz aluminija, ki so skupaj zapakirana v karton in dobavljena obratom javne prehrane, šteti za „predpakirano živilo“, če ti obrati ta porcijska pakiranja prodajajo ločeno ali jih končnemu potrošniku ponujajo kot del pripravljenih obrokov, ki se prodajajo po pavšalni ceni.

Podpisi